

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2024

ΘΕΜΑΤΑ & ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

06 Ιουνίου, 2024

**ΛΑΤΙΝΙΚΑ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΩΘΗΣΗ

Αφειρηρία το μέλλον

Επιμέλεια: Ομάδα Φιλολόγων
<https://www.othisi.gr/frontistirio/>

Πέμπτη, 6 Ιουνίου 2024
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΛΑΤΙΝΙΚΑ

ΚΕΙΜΕΝΑ

Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniurāvit. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est.

.....
qui spem Catilīnae mollibus sententiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliāna castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateātur.

- A1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των αποσπασμάτων «**Marco Tullio Cicerōne ... in carcere strangulāti sunt**» και «**quorum auctoritātem secūti multi ... qui non fateātur**».

Μονάδες 20

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ήταν ύπατοι ο Μάρκος Τύλλιος Κικέρωνας και ο Γάιος Αντώνιος, ο Λεύκιος Σέργιος Κατιλίνας, άνδρας πολύ αριστοκρατικής καταγωγής αλλά πολύ διεστραμμένου πνεύματος, συνωμότησε εναντίον της πολιτείας. Αυτόν είχαν ακολουθήσει κάποιοι ένδοξοι αλλά αχρείοι άνδρες. Ο Κατιλίνας διώχθηκε από την πόλη από τον Κικέρωνα. Οι σύντροφοί του πιάστηκαν και στραγγαλίστηκαν στη φυλακή.

.....
ενεργώντας κάτω από την επιρροή αυτών πολλοί, όχι μόνο αχρείοι αλλά και άπειροι, αν τον είχα τιμωρήσει, θα έλεγαν ότι αυτό έγινε σκληρά (ή: με σκληρότητα) και τυραννικά. Τώρα καταλαβαίνω ότι, αν αυτός φτάσει στο στρατόπεδο του Μάνλιου, όπου κατευθύνεται, κανείς δεν θα είναι τόσο ανόητος, που να μη βλέπει ότι έγινε η συνωμοσία, κανείς (δεν θα είναι) τόσο αχρείος, που να μην το ομολογήσει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Β1.

B1. Για καθεμιά από τις προτάσεις της **Στήλης Α** να σημειώσετε το γράμμα της **Στήλης Β** που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Οι Ρωμαίοι χρησιμοποιούσαν παντού το εθνικό επίθετο «ρωμαίος», ενώ για τη γλώσσα τους διατήρησαν το επίθετο	α. «ελληνορωμαϊκή». β. «λατινική». γ. «ιταλική».
2. Το 240 π.Χ. οργανώνει παραστάσεις θεάτρου με ελληνικά έργα διασκευασμένα στα λατινικά	α. ο Λίβιος Ανδρόνικος. β. ο Ναίβιος. γ. ο Πλαύτος.
3. Το λογοτεχνικό είδος που ωριμάζει τελευταίο στη Ρώμη είναι	α. η λυρική ποίηση. β. το έπος. γ. η κωμωδία.
4. Την ιστορική βιογραφία εγκαινιάζει στη Ρώμη	α. ο Προπέρτιος. β. ο Οράτιος. γ. ο Κορνήλιος Νέπωσ.
5. Την πρόθεση του Αυγούστου για ενίσχυση της υπαίθρου υπηρετεί το έργο του Βεργιλίου	α. Ωδές. β. Μεταμορφώσεις. γ. Γεωργικά.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B1.

1. β
2. α
3. β
4. γ
5. γ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Β2.

B2. Να εντοπίσετε στα παραπάνω κείμενα μία ετυμολογικά συγγενή λέξη της λατινικής για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

ρεαλιστής, σοσιαλισμός, στραγγαλίζω, φίρμα, ρήγας

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B2.

ρεαλιστής	: rem
σοσιαλισμός	: socii
στραγγαλίζω	: stragulati sunt
φίρμα	: confirmaverunt
ρήγας	: regie

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Γ1

Γ1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις / συνεκφορές:

nobilissimi generis clari	:	την αιτιατική πτώση στον άλλο αριθμό
	:	τους άλλους δύο βαθμούς του επιθέτου στο ίδιο γένος, στον ίδιο αριθμό και στην ίδια πτώση
quidam viri urbe carcere spem sentiis multi id :	:	τη γενική πτώση στο ίδιο γένος, στον άλλο αριθμό
	:	την αιτιατική πτώση στον ίδιο αριθμό
	:	τη γενική πτώση στον άλλο αριθμό
	:	την κλητική πτώση στον ίδιο αριθμό
	:	την αφαιρετική πτώση στον ίδιο αριθμό
	:	την αιτιατική πτώση στον άλλο αριθμό
multi	:	τους τρεις βαθμούς του επιρρήματος
id :	:	τη γενική πτώση στο θηλυκό γένος, στον άλλο αριθμό
coniuratiōnem	:	την ονομαστική πτώση στον ίδιο αριθμό

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ1.

nobilissima genera
 clariores, clarissimi
 cuiusdam
 viros
 urbium
 carcer
 spe
 sententiam
 multum, plus, plurimum
 earum
 coniuratio

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Γ2

Γ2α. «Nunc intellego ... qui non fateātur»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε και να γράψετε τα τρία (3) ρήματα που βρίσκονται σε υποτακτική έγκλιση (μονάδες 3). Στη συνέχεια, να γράψετε τα απαρέμφατα ενεστώτα των ρημάτων αυτών στην ίδια φωνή (μονάδες 3).

Μονάδες 6

Γ2β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

- coniurāvit** : το α' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
consecūti erant : το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα
expulsus est : το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού στην άλλη φωνή
deprehensi sunt : τη γενική του γερουνδίου
aluērunt : το α' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
nascentem : τη μετοχή του μέλλοντα στο ίδιο γένος, στον ίδιο αριθμό και στην ίδια πτώση
dicerent : το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
intellego fore : την αφαιρετική στο σουπίνο
 : το απαρέμφατο του ενεστώτα

Μονάδες 9

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ2α.

pervenerit : **pervenire**videat : **videre**fateatur : **fateri**

Γ2β.

coniurem**consequuntur****expellebas****deprehendendi****aluissemus****nascituram****dic****intellectu****esse**

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Δ1

Δ1α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:

ingenii: είναι ΣΤΟ**ex urbe:** είναι ΣΤΟ**eius:** είναι ΣΤΟ**non credendo:** είναι ΣΤΟ**factum esse:** είναι ΣΤΟ

Μονάδες 10

Δ1β. «**qui non fateātur**»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1), να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδες 3).

Μονάδες 5

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Δ1α.

- ingenii:** γενική της ιδιότητας στο «vir» (σε γενική πτώση επειδή η ιδιότητα είναι μόνιμη)
- ex urbe:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει την απομάκρυνση (κίνηση από τόπο) στο ρήμα «expulsus est»
- eius:** γενική κτητική στο «socii»
- non credendo:** αφαιρετική (οργανική) γερουνδίου που δηλώνει τον τρόπο στο ρήμα «confirmaverunt»
- factum esse:** αντικείμενο στο ρήμα «dicerent», ειδικό απαρέμφατο

Δ1β.

qui non fateatur: δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορική συμπερασματική πρόταση. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο εννοούμενο απαρέμφατο «fore» της κύριας πρότασης «Nunc intellego neminem tam stultum fore neminem tam improbum (fore)» και αναφέρεται στο «neminem». Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία «qui (non)», γιατί είναι αρνητική (qui non = ut is non), εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το αποτέλεσμα στη λατινική θεωρείται υποκειμενική κατάσταση: συγκεκριμένα χρόνου ενεστώτα (fateatur), επειδή εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (άμεσα από το απαρέμφατο fore και έμμεσα από το ρήμα intellego) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων). Το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με την δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του. Στην κύρια πρόταση υπάρχει το επίρρημα «tam», με το οποίο προεξαγγέλλεται η δευτερεύουσα πρόταση.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Δ2

Δ2α. «Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse [...] proelio victus, interfectus est»: Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

Μονάδες 7

Δ2β. «Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus»: Να χαρακτηρίσετε συντακτικά την έκφραση (μονάδα 1) και να τη μετατρέψετε σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση εισαγόμενη με τον ιστορικό / διηγηματικό σύνδεσμο **cum** (μονάδες 7).

Μονάδες 8

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Δ2α.

Antonius, alter consul, Catilinam ipsum [cum exercitu suo], proelio victum, interfecit.

Δ2β.

Marco Tullio Cicerone et Gaio Antonio consulibus: ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη που δηλώνει τον χρόνο στο ρήμα coniuravit.

Marco Tullio Cicerone, Gaio Antonio: «υποκείμενα» στην ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη

consulibus: κατηγορηματικός προσδιορισμός στα Marco Tullio Cicerone, Gaio Antonio (ουσιαστικό που δηλώνει αξίωμα).

Ανάλυση:

Cum Marcus Tullius Cicero et Gaius Antonius consules essent.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στα θέματα των Λατινικών ζητείται μετάφραση αποσπασμάτων από τα διδαγμένα κείμενα 19, 42 του σχολικού εγχειριδίου. Η παρατήρηση που αφορά την εισαγωγή στηρίζεται στο σχολικό βιβλίο. Η ετυμολογική παρατήρηση δεν παρουσιάζει αυξημένο βαθμό δυσκολίας. Τα ζητούμενα που αφορούν τη γραμματική καλύπτουν ευρύ φάσμα της εξεταστέας ύλης και απαιτούν καλή γνώση της και προσοχή στην απάντησή τους. Οι συντακτικές παρατηρήσεις στηρίζονται στη θεωρία του σχολικού βιβλίου, προϋποθέτουν όμως επαρκή προετοιμασία και συνδυαστική ικανότητα.

Καλή επιτυχία!

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΩΘΗΣΗ

Αφειρηρία το μέλλον